

ศศิธร นัตซีโมโตะ
โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม

สวัสดีค่ะ ชาว TPA NEWS ที่รักทุกท่าน กลับมาพบกันอีกครั้งที่หน้าร้อนเลยนะค่ะ หน้าหนาวที่เพิ่งผ่านไป ถึงผู้สื่อข่าวในกรุงเทพฯ จะไม่ค่อยได้สัมผัสกับวันหนาวๆสักเท่าไร แต่ก็ยังมีวันที่ให้เราได้รู้สึกเย็นสบายกันในช่วงเช้ากับช่วงค่ำอยู่หลายวันทีเดียว บ้านผู้เขียนนี้ประหยัดค่าไฟฟ้าได้หลายเดือนเลยคะ เพราะอยู่ในเขตกรุงเทพฯ ตอนบน

พอพูดถึงคำว่า **“กรุงเทพฯ”** ก็มักจะทำให้นึกถึงใบหน้าของสงสัยของผู้เรียนภาษาไทยชาวญี่ปุ่นที่ตัวเองเคยสอนขึ้นมาบ่อยครั้ง เพราะมีชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติจำนวนไม่น้อยที่เข้าใจว่าคนไทยก็เรียกชื่อเมืองหลวงของไทยแห่งนี้ว่า “Bangkok / แบงค็อก” หรือ “bankoku / บัง-โกะ-กุ” ในภาษาญี่ปุ่น เหมือนอย่างที่เราเรียกกัน แต่พอเขาได้อยู่เมืองไทยสักพัก ได้เรียนภาษาไทย หรือได้พูดคุยกับคนไทย เขาจึงได้รู้ความจริงว่าชื่อเมืองหลวงของไทยที่คนไทยเรียกกันคือ “กรุงเทพฯ” แถมเวลาเขียนยังต้องเขียนเครื่องหมายไปยาลน่อยอีกต่างหาก เพราะย่อมาจากชื่อเต็ม คือ กรุงเทพมหานคร ต่อไปนี้ผู้เขียนขอเสนอเรื่องเกี่ยวกับชื่อเมืองหลวงของเราและที่มาของทั้งชื่อ “กรุงเทพฯ” และ “บางกอก” กันค่ะ

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวง และเป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การ

คมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ ตั้งอยู่บนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยามีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและแบ่งเมืองออกเป็น ๒ ฝั่ง คือ ฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี โดยกรุงเทพมหานครมีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๕๖๘.๗๓๗ ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ ๖๔ ของประเทศ และใหญ่เป็นอันดับที่ ๗๓ ของโลก ในทางประวัติศาสตร์ กรุงเทพมหานครได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นเมืองหลวงของประเทศเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ด้วยทรงมีพระราชดำริว่ากรุงธนบุรี เมืองหลวงเดิม ตั้งอยู่ในที่คับแคบ ไม่สะดวกด้วยหลักพิชัยสงคราม กรุงเทพมหานครเกิดจากการรวมจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรีเข้าด้วยกัน โดยใช้ชื่อว่า “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” ในวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ตรงกับสมัยรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ โดย ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพ ได้เขียนไว้ใน “ประวัติการก่อตั้งกรุงเทพมหานคร” ตอนหนึ่งว่า **เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ในระหว่างที่คณะปฏิวัติทำหน้าที่บริหารประเทศ ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 ให้ปรับปรุงระบบการปกครอง จังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี โดยสาระสำคัญของประกาศ**

คณะปฏิวัติดังกล่าว ให้รวมเอาจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี เข้าด้วยกัน เป็นจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร โดยยังคงรูปการปกครอง และการบริหารราชการส่วนภูมิภาคไว้ มีผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานผลของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25...

...เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 คณะปฏิวัติได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองนครหลวงกรุงเทพมหานครใหม่อีกครั้ง สาระสำคัญ คือ ให้รวมกิจการปกครองนครหลวงกรุงเทพมหานคร องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพมหานคร เทศบาลนครหลวงกรุงเทพมหานคร ตลอดจนสุขาภิบาลต่างๆ ในเขตนครหลวงกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยการปกครองเดียวกัน คือ “กรุงเทพมหานคร”...

ส่วน “บางกอก” ซึ่งเป็นชื่อเดิมของกรุงเทพมหานครที่เรียกกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยา นั้นยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าชื่อนี้มีที่มาจากไหน หนังสือเรื่อง ไทย หนึ่งในหนังสือชุด สวัสดิ์อาเขียน เขียนไว้ว่า คาดว่าน่าจะเป็นเพราะในบริเวณนั้นเต็มไปด้วยต้นมะกอก หรือในอดีตมีการขุดคลองลัดในรัชสมัยของพระไชยราชาธิราชทำให้มีพื้นที่เป็นเกาะ จึงเรียกพื้นที่ดังกล่าวว่า บางเกาะ ต่อมาชาวต่างชาติออกเสียงได้ไม่ชัดจึงเพี้ยนเสียงเป็น บางกอก ส่วน วิกิพีเดีย เรื่อง กรุงเทพมหานคร กล่าวว่า ที่มาของคำว่า “บางกอก” นั้น มีข้อสันนิษฐานว่าอาจมาจากการที่แม่น้ำเจ้าพระยาเคยเคี้ยวไปมา บางแห่งมีสภาพเป็นเกาะเป็นโคกจึงเรียกกันว่า “บางเกาะ” หรือ “บางโคก” หรือไม่ก็เป็นเพราะบริเวณนี้มีต้นมะกอกอยู่มากจึงเรียกว่า “บางมะกอก” โดยคำว่า “บางมะกอก” มาจากวัดอรุณ ซึ่งเป็นชื่อเดิมของวัดดังกล่าว และต่อมาร่อนคำลงจึงเหลือแต่คำว่า บางกอก

ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพฯ ได้เขียนที่มาของการใช้คำว่า Bangkok ไว้ใน “บางกอกเมื่อก่อนจะเป็นกรุงรัตนโกสินทร์” ว่า ...ในแผนที่ทะเลและแผนที่ครั้งโบราณที่ชาวต่างประเทศได้ทำไว้แต่สมัยกรุงศรีอยุธยาปรากฏตำแหน่งที่ตั้งของเมืองธนบุรีในชื่อของบางกอก โดยสะกดว่า Bangkok, Bancoc, Bancok, Banckok, Bankoc, Banckock, Bangkok, Bancocq, Bancock ก็มี... ส่วนคำว่า Bangkok ที่ใช้สะกดเป็นชื่อเมืองบางกอกหรือกรุงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน นายขจร สุขพานิช ได้ให้ความเห็นไว้ในบทความเรื่อง “บางเกาะ-เกาะรัตนโกสินทร์” ว่า ปกติเป็นคำที่ฝ่ายสังฆราชผู้เป็นใหญ่ในคริสต์ศาสนาที่กรุงศรีอยุธยาใช้เมื่อเขียนถึงบางกอก ทุกครั้งที่ท่านเขียนรายงานไปยังสำนักงานใหญ่ที่กรุงปารีส และได้ใช้เรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรเสด็จขึ้นครองราชย์แล้วทรงพระอักษรไปถึงพวกฝรั่ง ก็ทรงสะกดคำนี้ว่า Bangkok ตามที่พวกสังฆราชฝรั่งเศสใช้จึงได้ใช้เป็นมาตรฐานต่อมาจนปัจจุบัน...

คำว่า กรุงเทพมหานคร แปลว่า “พระนครอันกว้างใหญ่ดุจเทพนคร” ชื่อทางการของกรุงเทพมหานครเมื่อถอดเป็นอักษรโรมัน คือ “Krung Thep Maha Nakhon” แต่คนทั่วไปนิยมทับศัพท์ตามชื่อที่ผู้พูดภาษาอังกฤษเรียกเมืองนี้ว่า “Bangkok” ซึ่งมาจากชื่อเดิมของกรุงเทพมหานคร คือ “บางกอก”

กรุงเทพมหานคร มาจากชื่อเต็มว่า “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์มหินทราอยุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์”

อักษรโรมัน: “Krungthepmahanakhon Amonrattanakosin Mahintharayutthaya Mahadilokphop Noppharatchathaniburirom Udomratchaniwetmahasathan Amonphimanawatansathit Sakkathattiyawitsanukamprasit”

อักษร Katakana / คตะกะนะ ในภาษาญี่ปุ่น:

“クルンテブ・ブラマハーナคอน・アモンラッタナコーシン・マヒンทารยูッタヤー・マハーディロックポップ・นพ巴拉ต・ราชธานีบุรีรัมม・อุมดมราชานิเวศน์มหาสถาน・อมรพิมานอวตารสถิต・สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์”

ซึ่งเป็นชื่อสถานที่ที่ยาวที่สุดในโลก และได้จดบันทึกไว้ในกินเนสบุ๊ก เพราะมีความยาวถึง ๑๖๙ ตัวอักษร มีความหมายว่า “พระนครอันกว้างใหญ่ดุจเทพนคร เป็นที่สถิตของพระแก้วมรกต เป็นมหานครที่ไม่มีใครรบชนะได้ มีความงามอันมั่นคงและเจริญยิ่ง เป็นเมืองหลวงที่บริบูรณ์ด้วยแก้วเก้าประการ น่ารื่นรมย์ยิ่ง มีพระราชนิเวศน์ใหญ่โตมากมาย เป็นวิมานเทพที่ประทับของพระราชาผู้อวตารลงมา ซึ่งท้าวสักกเทวราชพระราชทานให้ พระวิษณุกรรมลงมาเนรมิตไว้”

แปลความเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “City of angels, great city of immortals, magnificent city of the nine gems, seat of the king, city of royal palaces, home of gods incarnate, erected by Visvakarman at Indra's behest.”

แปลเป็นภาษาญี่ปุ่นได้ดังนี้ “天使の偉大なる都、帝天の争

なき平和で偉大な輝かしき大地、九種の宝石のような心楽しき王の都、多くの王宮に富み神が化身となって住みたもう、帝天が建築の神ヴィシュカルマに命じて造りたまった神聖なる住”

ผู้เขียนหวังว่าเกร็ดความรู้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่านนะค่ะ ถึงจะไม่มีเพื่อนหรือคนรู้จักชาวต่างชาติให้ได้ถ่ายทอดอย่างน้อยเราก็ยังสามารถนำไปบอกเล่าให้ลูกหลานของเราฟังต่อได้ เพราะนับเป็นประวัติศาสตร์ที่สำคัญเรื่องหนึ่งของชาติไทยเราเลยละค่ะ แล้วพบกันคราวหน้านะค่ะ สวัสดีค่ะ

ขอบคุณ//เหล่านักมาบอบบอญ

ฐาณี โพธิ์น้อย. ไทย. (ชุด สวัสดิ์อาเขียน). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2555.

วิกิพีเดีย: <https://th.wikipedia.org/wiki/กรุงเทพมหานคร>

ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร

● บางกอกเมื่อก่อนจะเป็นกรุงรัตนโกสินทร์: http://203.155.220.230/m.info/bangkokforyou/b_bangkok.html

ประวัติการก่อตั้งกรุงเทพมหานคร:

● ประวัติการก่อตั้งกรุงเทพมหานคร:

<http://203.155.220.230/m.info/bmahistory/>

สถานเอกอัครราชทูต ณ

กรุงโตเกียว: <http://www.thaiembassy.jp/thailand/j-bangkok-name.htm>

バンコクの正式名称が長い理由とその意味は？覚え方の歌がある？: <http://kendamarider.com/591.html>

แผนที่สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17 ใน Du Royaume de Siam ของ ซีมง เดอ ลา ลูแบร์

